

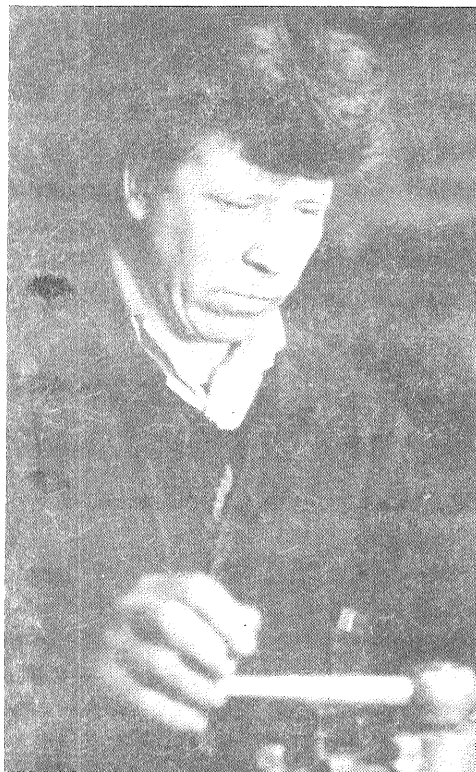
NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

CETURTDIEN,
1992. gada
16. aprīlī

Nr.25 (6293)

Mazumtirdzniecības
cena 1 rublis

Rajona notikušajā lauksaimniecības tehnikas skatē visvairāk punktu ieguvuši paju sabiedrības «Rušona» mehanizatori, tāpat — arī pavasara lauku darbiem vistabāk sagatavojušies. Daudz puļu tas prasījis galvenajam mehānikam Jānim Laizānam, p/s valdes priekšsēdētājam Peterim Sirīcam un darbnīcu vadītājam Jānim Kalvānam (apakšējais attēls). No jaunajiem mehanizatoriem tehnikas remontā labi strādājis Andris Livmanis (augšējais attēls pa labi). Sogad daudz kas bija jāizgatavo pašiem, tāpēc pulka darba bija virpoņajam Vasilijam Filipovam (augšējais attēls pa kreisi).

Jāņa SILICKA foto

ZINAS

• Preiļieši un Preiļu pils Dānijā nav aizmirsti — to apliecina firmas «Birch & Krogboe» pārstāvja vēstule, adresēta Jānim Eglītim. Vēstulē gan nav vēl noteiktu datumu un projektu, taču ir apliecinājums, ka šie projekti tiek meklēti.

• Valters Ordvejs (Walter Ordway) no ASV Aiovas štata pārstāv tūrisma privātfirmu, kuras specializācija — netradicionālā lauksaimniecība un izglītojošais (lauku) tūrisms. Šķiet, šis ceļš tūrisma jomā pašreiz ejams Latgalei. Valters Ordvejs, vietējo vides aizsardzības komitejas darbinieku aicināts, viesojās mūsu rajonā. Tikās ar rajona vadību, aplūkoja skaistākās ainavas un nozīmīgākos dabas un vēstures pieminekļus. Topošais Aglonas Dabas parks — tā varētu būt vieta, kuru labprāt apmeklētu amerikāņi, kas iecienījuši atpūtu kantrī stilā. Jau šī mēneša beigās būs zināmi vizītes rezultāti un tas, kā veidosies mūsu rajonā un Aglonas pagasta sadarbība ar šo amerikāņu tūrisma firmu.

• Pagastu valdēs pieklūsis parastais darbs, reti kur notiek sesijas. Iemesls — sprišanas un lēmšanas atlikta uz vēlāku laiku. Šobrīd vairums pagastu priekšnieku āvuši kājas un devušies līdz mērnīkiem tīrumos. Līdz sējai jācenšas vietējiem izudim zemi ierādīt.

«Novadnieka» lasītājiem

Laikraksta «Novadnieks» redakcija atgādina tiem lasītājiem, kuri parakstījās uz «Novadnieku» visam 1992. gadam pērn rudenī, ka jāpiemaksā (kas to vēl nav izdarījuši) 54,40 rubļi (bez piegādes maksas). Pēdējais termiņš, kad to vēl izdarīt, — 20. aprīlis. Lasītāji, kas piemaksu nebūs nokārtojuši, «Novadnieku» saņems līdz 1. maijam.

Cik maksas pavasara lauku darbi?

Paju sabiedrības notekus ir saņēmuši arī pakalpojumiem pavasara lauku darbos. Piemēram, «Rušona» par viena hektāra aparšanu prasīs 467 rubļus (T-74) un 426 rubļus (MTZ-80), par sakultivēšanu 120 rubļus, par minerālmēslu izsēšanu 45 rubļus, bet par graudaugu iesēšanu 89—104 rubļus.

Paju sabiedrība «Galēni» noteikusi šādu maksu: 295—265 rubļi par aršanu (atkārībā no traktora markas), 165—175 rubļi

par kultivēšanu, 115 rubļi par graudaugu iesēšanu, 215 rubļi par kartupeļu stādīšanu.

Ka informēja paju sabiedrība «Dzintars», tad te valde rīkojusies pēc principa, ka visiem jādzīvo, tāpēc noteikusi mērenāku maksu. Dzintarieši par viena hektāra aparšanu prasīs 230 rubļus, par sakultivēšanu 60 rubļus, bet graudaugu sējā — 50 rubļus par stundu.

A.Veldre

Skandināvi sūta sēklu

No Zviedrijas Latvija saņēmusi pirmo graudaugu sēklas sūtījumu. Mūsu republikas zemnieku saimniecībām skandināvi dāvina 3150 tonnas miežu, auzu un vasaras kviešu sēklas. Paredzams, ka katram rajonam no šī sūtījuma iedalīs 100—130 tonnas, ko tālāk sadalīs pa zemnieku saimniecībām.

Gan no republikas saņemtajiem, gan no šiem sēklas graudiem vajadzīgs fondu glabātājs. Domājams, šo misiju uzņemsies kādā paju sabiedrība, jo sēklas graudi jāatved no ostas, jāuzglabā, jāsadala pa zemnieku saimniecībām.

Ka «Novadnieku» informēja rajona lauksaimniecības pārvaldes agronome Zenta Dūda, republikā turpmāk paredzēts izveidot zemnieku pašpalīdzības fondu, kurā ik gadus uzkrās noteiktu daudzumu sēklas graudu.

A.Iļjina

Līvānos piena produkti lētāki

Līvānieši var justies mazliet laimīgāki. Lētāki kļuvuši piena produkti. Piemēram, par kreamu agrāko 65 rubļi vietā pietiek ar 41. Mazāk jāmaksā arī par biezpienu un pienu. Pedējo jo sevišķi labi izjūt daudz bērnu ģimenes.

Cenu pazemināšanai pamatā ir Līvānu patērētāju biedrības noslēgtais līgums ar Jēkabpils piena kombinātu. Tā produkcija ir lētāka par Daugavpils piena kombināta produktiem. Arī ceļa izmaksas kļuvušas zemākas. Pircējiem vienīgi nākas pārorientēties uz mazliet vēlāku piena produktu piegādes laiku, jo jēkabpilieši vispirms apkalpo sava rajona tirdzniecības iestādes.

Drīzumā Līvānos reiz nedēļā varēs iegādāties par zemākām cenām arī gaļas produktus. Protams, arī tie nāks no Jēkabpils.

V.Radis

«Cik mēs tomēr esam atpalikuši...»

Vilņā notika starptautiskā izstāde «Agroball-92», kuru organizēja Nacionālais gaļas pārstrādes un pārtikas rūpniecības institūts no Vācijas Federatīvās Republikas Heidelbergas pilsētas un Baltijas valstis: Lietuva, Igaunija un Latvija. Izstādē apmeklēja mūsu rajona lauksaimniecības pārvaldes priekšnieks Jānis Vucēns, galvenā zootehniķe Helēna Veikšāne un galvenais agronoms Jānis Kivlenieks.

Par izstādē redzēto Jānis Kivlenieks sacīja tā: «Cik mēs tomēr esam atpalikuši! Jūtāms pat neērti, ka dzīvodami līdz šim tik lielā valstī, neko jēdzīgu neesam sasnieguši.» Izstādē skatītais mūsu rajona lauksaimniekus pārsteidzis gan ar Vācijā sasniegto

pārtikas rūpniecības attīstības līmeni, gan arī ar ražošanas vērtību.

Apmeklētāji varējuši iepazīties ar graudaugu šķirņiem, apskatīt tehniku un slēgt līgumus par tās iegādi, aplūkot dažādas tehnoloģiskās līnijas, pavērot, piemēram, cīsinu izgatavošanu, baltaizmes cepšanu un turpat degustēt produkciju.

Šī izstāde, teica J.Kivlenieks, likusi Baltijas valstu lauksaimniekiem sākt nopietnāk domāt par lauksaimnieciskās produkcijas pārstrādes uzlabošanu un tehnoloģisko līniju radīšanu tādā līmenī, kā tas ir Rietumzemēs.

A. IĻJINA

Pēc tikšanās,

kās rajonu pašvaldību vadītājiem notika ar republikas AP priekšsēdētāju A.Gorbunovu, tieslietu ministru V.Skudru, ģenerālprokurora vietnieku A.Raupu, izglītības ministru A.Piebalgu, kultūras ministra vietnieci N.Janāusu, rajona TDP valdes priekšsēdētājs I.Muzikants izteicās:

«Es uzskatu, ka mūsu valstī reāli, ne deklaratīvi jāsakārto likumdošana. Jo pēc šīs tikšanās palika iespaids, ka vietējās padomes nelauj dzīvot Augstākajai Padomei, nepaklaugas tai un neliek mieru. Būtībā republikas vadība mums sūdzējās par mums pašiem.

Rajona pašvaldību vadītājiem nepieciešama tikšanās ar republikas vadību, ar ministriem — lai konkrēti risinātu jautājumus gan par demokrātiju, gan ekonomiku, jo pašlaik Latvijā iet pavisam ne tur, kur tā grib nokļūt. Mans priekšlikums bija — vispirms tikties rajonu vadītājiem pa zonām un tad — manis jau pieminētajā līmenī.

Domāju, mūsu rajons ir pielāvis muļķību, neiestājoties Pašvaldību savienībā, kur kopīgi varētu aizstāvēt vietējo pašvaldību tiesības. Tik un tā nonākam pie secinājuma, ka to apvienošanās kopīgo problēmu risināšanai ir nepieciešama.

Izglītības un kultūras ministriju pārstāvji pašvaldībām neko nepārmēta, bet lūdza atbalstīt kultūras un izglītības attīstību savos rajonos.»

S.J.

Koncerts Pūpolu Svētdienā

Pūpolu Svētdienā uz labdarības koncertu Preiļu kultūras nams pulcināja pilnu zāli skatītāju. Uzstājās mūsu pašdarbnieki: Silvijas Kurtiņas, Gaidas Ivanovas, Marutas Kozlovas un Eleonoras Bleives vadītie bērnu un pieaugušo deju kolektīvi, meitenes, deju kursus kurām vada Sandra Zariņa, Ulda Bērziņa vadītais koris un kapela. Koncerts bija lielisks. Uzticīgākos skatītājus ar katru reizi vairāk pārsteidz pašdarbnieku profesionālais sniegums.

Koncerts nebija parasts, jo rīkots tas tika ar domu par «Rūpju bērnu», un pasākuma moto: «Ieceliet, labi laudis, savus bārus saulītē». Ikviens, kurš, zālē iedams, atstāja naudiņu ziedojumu traukā, nu ir palīdzējis kādu svētku organizēšanā. Tie notiks 31. maijā un ir paredzēti bērniem, kuri parasti nepriecājas svētkos kopā ar saviem vienaudžiem. Pūpolu svētdienas koncerts Preiļos pagāja, domājot par Bērniņu svētkiem — bērniem invalīdiem.

S.Jokste

Būs telemaraton

Latgales Televīzijas sabiedrība sadarbībā ar Latvijas organizāciju «Glābiet bērnus!» šā gada 19. aprīlī rīko

LIELDIENU TELEMARATONU «GLĀBIET BĒRNUS!»

Telemaratona mērķis — sarīkot Lieldienu svētkus visiem bērniem — invalīdiem un bērniem, grūtdiēniem un maznodrošināto ģimeņu bērniem.

Telemaratona laikā notiks labdarības koncerts, uz kuru aicinām ierasties visus Latgales mūziķus, aktierus un pašdarbības kolektīvus. Aicinām atsaukties sponsorus, kuri varētu bērnu iepriecināt ar Lieldienu dāvanām!

Gaidām telemaratona organizēšanā plašu pašvaldību atbalstu un palīdzību!

Lūdzam atsaukties visus, kas vēlas Latgales bērniem — grūtdiēniem dāvināt skaistus Lieldienu svētkus! Kontakttelofoni — Rēzeknē (246) 23222 vai 33838.

Kā uzcelt aptieku?

Šī gada 1. jūnijā Preiļu pilsētas aptiekā (būvējā — 2. kategorijas rajona līmeņa aptiekā) tiks apturēta visu šķidro zāļu veidu, kā arī sterilo zāļu izgatavošana. Iemesls: pilnīga telpu un darba apstākļu neatbilstība prasībām, kas nepieciešamas šo zāļu izgatavošanai. Lēmumu parakstījis Preiļu Higiēnas un epidemioloģijas centra galvenais sanitārais valsts ārsts Vladimirs Miņins. Atbildīgā par lēmuma izpildi — aptiekas vadītāja Gaļina Boļšakova.

Faktiski 1. jūnijā aptieka beidz reāli pastāvēt, jo bez steriliem šķidrumiem un zālēm slimnīca nevar iztikēt ne dienu, un nav arī tādas dienas, kad aptiekai nevajadzētu pacientiem izgatavot kādu no šķidro zāļu formām.

Ēka ir veca. To it kā zinām. Bet cik tad no tās redzam, kad, paši slimī vai par mājiniekiem norūpējušies, steidzīgi pasniežam recepti, saņemam prasīto un — tecinūs prom? Domāju, vairumam aptieka saistās ar to neheilo, spodro telpu, kur parasti mūs apkalpo divas, trīs laipnas darbinieces. Tiesa, telpa nav pārāk liela, taču šaurību jūt tikai, kad lielāks zāļu pieveidums un garāka rinda vai arī, piemēram, ziemā, kad rajonā ieklist gripa. Bet citādi — no ārpusē piemīlīga ēka, iekšpusē — silta, tīra un patīkami un šķiet, ka pat vielas pietiek. Kur tad problēma?

Gaļina Boļšakova:

«1. jūnijs drīz pienāks. Esmu atbildīga, taču jūtos bezspēcīga kaut ko izdarīt. Telpas ir vecas, nepiemērotas. Galvenokārt šaurības dēļ aizliegts gatavot sterilas un šķidrās zāles. Kaut gan daudzus gadus šais pašos apstākļos esam strādājušas, ne reizi nekādi starpgadījumi nav bijuši. Zāles vienmēr ir izgatavotas precīzi. Vienmēr sterilas. Zāļu gatavošana un sterilizācija ir visatbildīgākais darbs, kur ne uz mirkli nedrīkst novērst uzmanību. Tas ir arī mērotāns un nogurinošs darbs, taču pie mums to veic ļoti akurātas, pastāvīgas darbinieces, un, kā jau teicu, nekādi «CP» nav bijuši.»

Kolektīvs ir ļoti draudzīgs, dzīvojam kā viena ģimene, un mūsu aptiekas ēka — tā ir visa kolektīva sirdssāpe. Taču izskatās, ka tikai mums pašām tā ir vajadzīga, jo citus tā absolūti neinteresē. Ne no pilsētas, ne rajona vadības līdz šim neviena nav bijis un apskatījis, kā mēs te dzīvojam, nav pabeigta, kā būs tālāk. Varbūt aptieka vispār nav vajadzīga? Naivi, bet es pie sevis bieži domāju: ja es būtu bagāts mecenāts, nepazēlotu naudu un jau sen uzceltu jaunu ēku.

Ciņa sākās jau sen — 1986. gadā. Tad gan partijas komiteja, gan rajona izpildkomiteja iesaistījās. Esmu pa šo laiku divus projektus redzējusi. Pirmais bija ļoti liels, to pārstrādāja. Tagadējām tām vērtība no 300 tūkstošiem rubļu pieaugusi līdz 6 miljoniem rubļu. Es jau saprotu, ka celtniecības materiāli dārgi, ka visā republikā grūti. Un tomēr kaut kādai izejai taču jābūt.

Pirms diviem gadiem gribējām vismaz kapitālo remontu. Tad vēl par lētu naudu — 4 tūkstošiem. Un, ko jūs domājat, komisijas slēdziens bija tāds, ka šai ēkā kapitālo remontu veikt nav nedz iespēju, nedz jēgas. Te viss uz goda vārda turas.»

Vadītājas aicināta, izstaigāju šo farmācijas valstību. Gribētos jau gan kaut ko no noslēpuma, no viduslaiku romantikas un apķīmiju un alķīmiju vitās misūkas, bet, ak vai, cik tālu īstenība ir no romantikas, ja viss čīkst un grab, ja šķiet, ka pati māja sten un pukst no staigātāju soļiem. Ja griešties ieliekušies un apmetums plānā. Vecajai ēkai jātur divu stāvu smagums, un grāmatvedības dāmas, kurām dzīvošana otrajā stāvā, smeļ, ka drīz nokritīsot ar visiem papīriem zālē pie apmeklētājiem, taču smieklī, jāteic, bija skumji. Un kā ne, ja zem vīpām grīda teliecas un vietām šūpojas...

Katrs stūrītis no augšstāva līdz pat pagrabam ir ar kastēm, kastītēm un saņemtiem piekrauts. Katrs brīvāks plācītis izmantots. Šaurība. Tās

dēļ te visi strādā cieši saspiedušies. Šaurības dēļ ar pakām un patnām, taustoties un balanšējot, jakāpij pagrabā, nez cik reizes dienā jāskrien pār pagalmam uz šķūnīti pēc traukiem, pēc malkas. Šaurības dēļ tomēr kaktiņā cieši saspiedušās divas sievietes augu dienu salikušām mugurām mazgā zāļu traukus, un vēl kā mazgā, līdz sasniegtā tā spodrības pakāpe, kad var iepildīt zāles! Bet karstā ūdens ēkā, starp citu, nav, tas jāsasilda. Un ar tiem steriliem šķidrumiem un zālēm problēmas ne jau tapēc rodas, ka te kārtības vai sterilitātes nebūtu, vienkārši — šaurības dēļ.

Ir tāds noteikums, ka pirms sterilizācijas telpas jābūt atsevišķai telpai, kur pārģērbties, bet kur lai to ņem, ja pati sterilizācijas telpa Preiļu aptiekā ir tik liela, cik lielai tai pārģērbtuvei būtu jābūt. Un strādā šai ēkā nevis trīs smaidīgas un laipnas dāmas baltos virsvalkos, bet gandrīz 40 cilvēki. Un šķiet pat divaini, ka jau ilgus gadus šai visnotaļ jaukajā, omulīgajā, bet tomēr — hücenī — cilvēki spēj izturēt un pat īpaši nesūdzas un nestreiko. Viņiem vienkārši pēc pāris mēnešiem aizliegs strādāt. Un ko tad?

Gaļina Boļšakova:

«Mums piedāvāja trīs telpiņas jaunajā slimnīcas korpusā. Bet tas tomēr nav reāli, jo visi mēs tur nevaram pārvākties. Ja nu vienīgi tur gatavotu sterilos šķidrumus. Bet citas zāles tāpat jāgatavo. Būs tikai lieka šurpu turpu staigāšana un telpu iekārtošana. Tas nav tā vērts. Lūzdu dakterim Deško to poliklinikas daļu, kur tagad izvietojusies slimnīcas ginekoloģijas nodaļa. Tur būtu piemērotāk. Ir atsevišķa izeja, kur zāles pieņem, ir pagrabs, kas nepieciešams zāļu uzglabāšanai. Telpu nav pārāk daudz, bet esam jau pieraduši dzīvot šaurībā.»

Kaut gan... teikšu godīgi, man šķiet, ka arī 1. jūnijā nekas nemainīsies, jo, cik es te strādāju, tik gadu no gada atkārtos brīdinājumi, bet kad pienāk noteiktais laiks, atkal dod atļauju kādu brīdi strādāt. Es nezinu, ko darīt. Reāls labums var būt tikai no speciāli šim nolūkam celtas un iekārtotas aptiekas ēkas. Bet pagaidām tā vien notiks, ka paliksim tepat, un SES būs spiests dot pagarinājumu.»

Juris Bricis, Preiļu pilsētas valdes priekšsēdētājs, domā tā:

«Spriežot pēc tā projekta, ko redzēju, tiktu uzcelts jauns gigants. Vai tas mums vajadzīgs vai spēsīm to uzturēt, apkurināt? Pašreiz, cik

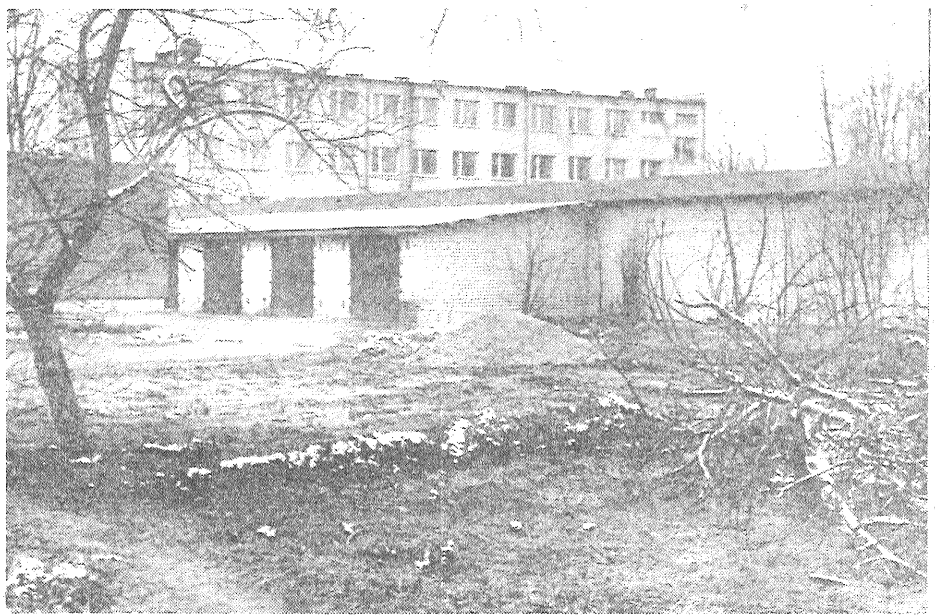
zinu, tik lielai būvei rajona budžetā nav naudas, varbūt, kad paliksim bagātāki, atkal varesim celt jaunus un skaistus ēkas. Šobrīd rajona budžeta galvenais objekts — Preiļu atļiršanas iekārtas, un kurš var apgalvot, ka tās pilsētai un rajonam mazāk svarīgas kā aptieka. Pilsētā ir tik daudz nepabeigtu objektu, ka sākt vēl vienu, nebūtu prāta darbs. Beidzot jāsak domāt ne par šķūni dzīvī, bet par taupīšanu. Ir jau mums liela pils, liela viesnīca, kur galus nevar kopā savilkt. Tagad būs jauns liels korpus slimnīcai. Vai tiešām tur nevarētu izvietot aptieku?»

Ivans Deško, rajona centrālās slimnīcas galvenais ārsts, ir lakonisks:

«Ko lai dara! Labāk, ja aptiekai būtu sava ēka, bet, ja jau nav, pēc jaunā korpusa nodošanas, aptiekas vajadzībām varētu atdot to poliklinikas daļu, ko viņi ir prasījuši.»

Igoris Ivanovs, rajona kapitālās celtniecības daļas vadītājs:

«Preiļu aptiekas celtniecība ir aktuāla jau

gadus divus. Ir izstrādāts projekts, ta tames vērtība vecajās cenās 475 tūkstoši rubļu, kas atbilstoši šodienai jāreizina ar koeficientu 17 vai 18. Vēl pagājušā gada decembrī aptieka figurēja rajona celtniecības objektu sarakstā, bet jau šogad reālā situācija ir tāda, ka pirmām kārtam Preiļos jāuzceļ atļiršanas iekārtas. Visi pirmā pusgada līdzekļi aiziet šim objektam. Tas ir arī Vides aizsardzības komitejas uzturēts, tā

mums ir stingri apsolījusi, ka Preiļos notiks pieņemts neviena jaunuzcelts objekts, kamēr nebūs uzceltas atļiršanas iekārtas.

Es personīgi esmu par aptiekas celtniecību, taču domāju, ka nevajag ļauties mīnīt, jo šobrīd tas nav iespējams. Nav līdzekļu, lielāka, ko varam — puslīgāli uz savu roku sākt rosīties, ielikt pamatus, bet ne vairāk. Preiļu SCO varētu ņemt šo objektu. Viss atkarīgs no tā, kā pildīsies pirmā pusgada celtniecības plāns, vai tiks pabeigti pašreiz ceļamie objekti.

Vieta aptikai ir atrasta — Raiņa bulvārī, blakus jauncelamajai apdrošināšanas kantora ēkai. Inženierkomunikācijas aptiekai tiktu sašlēgta kopā ar šo kantoni un jauno slimnīcas korpusu. Iecerēta celtniecības kārtība bij: kantoris, slimnīcas korpusi, aptieka. Pašlaik šī kārtība jau ir sajaukta. Aptiekas celtniecībai gatavojoties, no šī laukuma ir jau noņemta melnzemes kārtā, bija komisija par koku izciršanu, kas ir uz būvlaukuma, taču pēdējā brīdī atklājās, ka pirmajā pusgadā aptiekai nav ne kapeikas naudas. Faktiski pagājušā gadā celtniecība nesākās, jo aptikai nebija darbuzņēmēja, šogad vairs nav līdzekļu.

Reāli spriežot, SCO, kas drīz pabeigs slimnīcas korpusu, pāries uz jau minēto kantora ēku un, ja radīsies līdzekļi, paraleli varētu celt abus līdzās atrodošos objektus. Taču šimbrīžam aptiekas, slimnīcas un pilsētas vadībai jāatrod Preiļos telpas, ko nevajag pārāk labiekārtot un ko uz laiku var izmantot kā aptieku. Labāk ir godīgi pateikt, ka tūlīt pat iesākt un pabeigt aptiekas celšanu — tas nav reāli.»

Tā lūk. Bet uz redakciju pa to laiku zvana laudis un saka — viņiem esot bail aptiekā celt, jo tā drīz sabrukšot. Saka: «Darīt kaut ko». Raksta vēstules, kurās liek iedomāties amu, kad slimnīca vairs nesāpēs un vajadzīgos sistemu šķidrumus un zāles. Raksta arī: «Vai tad tiešām jānomirst kādam lielam priekšniekam, lai kaut kas tiktu darīts?» Lūdz skatīt aptiekas jautājumu rajona sesijā un prasīt naudu no republikas budžeta. Un beigās liek saprast: «Ja Preiļu rajona deputāti neko nedarīs, lai sāktu jaunas aptiekas celtniecību Preiļos, tad mēs griezīsimies pie aptiekas darbiniecēm, lai neapkalpo Preiļu rajona vadošos darbiniekus, rajona deputātus un viņu ģimenes locekļus. Jo citādi laikiem nevar griezt pie prāta.»

Ko no mēs, vadošie darbinieki un deputāti, darīsim?

Silvija Jokste,
arī deputāte

Attēlos: te, ja vēl nav sabrukusi, atrodas Preiļu aptieka;

te, ja tiks uzcelta, Preiļu aptieka atradīsies. Jāņa Silicka foto

Lai dzīvotu, jāvirzās uz priekšu

Plaši pazīstams ir izteiciens latīņu valodā — vita est via — dzīve ir ceļš, tātad, jau izsenos laikos pamanīts, ka, lai dzīvotu, jāvirzās uz priekšu, lai cik tas būtu grūti. Un vai tas neatgādina mūsu zemnieku tagadējo stāvokli? Zemes reformas pirmā kārtā pabeigta, zemnieka galvenais darba lauks un ienākumu avots tam piešķirts ar vietējās varas lēmumiem, atlicis tikai to iemērt dabā, uzlikt kupiņas un sākt saimniekot. Bet tas ir pats galvenais — kā saimniekot, ja nekā nav? Un tomēr stāvēt uz vietas nozīmē iet bojā. Vai latviešu zemnieks pirmo reizi visu sāk no nekā?

Kolektīvā saimniekošana sagrāva gadu simtiem ievērotās zemnieku dzīves un darba tradīcijas, arī to, kas tiem materiāli bija. Par Latvijas zemniecības atjaunošanu vieni no pirmajiem iestājās Latvijas Tautas frontes līderi. Jau 1988. gada rudenī, LTF spiediena ietekmē, toreizējā V Breže valdība kopā ar LKP Centrālo komiteju pieņēma lēmumu par zemnieku saimniecībām un 1989. gada

ziemā rajonu izpildkomitejas reģistrēja pirmās zemnieku saimniecības.

Vēl kā vienu pagrieziena punktu var minēt Latvijas Lauksaimnieku savienības pirmo kongresu, ja runājam vispār par lauksaimniecību mūsu valstī, kur par to priekšsēdētāju ievēlēja Albertu Kaulu — LTF Domes locekli. Zemnieki tajā bija gluži vai kā baltie zvīrbuļi. Taču laiks parādīja, ka LLS nav tā organizācija, uz ko bija cerējuši zemnieki, 1990. gada pavasarī izveidojās Latvijas Zemnieku federācija, kas jau pauda viņu vajadzības un arī sniedza iespēju materiālo atbalstu. Tagad LZF paspārnē veidojas pagastu zemnieku apvienības vai biedrības.

1990. gads visādā ziņā ir ļoti ievērojams Latvijai — tika pasludināta Latvijas Republikas neatkarība. Drīz pēc tam tika atjaunota Latvijas Zemnieku savienība — politiska zemnieku partija, kuru nodibināja Kārlis Ulmanis. 1991. gada 16. februārī notika pirmais pēckara kongress, rajonos un pagastos sāka veidoties vietējās struktūras. Šogad februāra divās pēdējās dienās sanāca LLS otrais kongress, apliecinot gan partijas skaitlisko izaugsmi, gan arī lielāku rūdījumu. Krietni tika pārveidoti galvenie dokumenti — programma un statūti, kas liecina par darboties spējīgu un nopietnu organizāciju. Tie ir pieņemamāki lauku cilvēkiem.

Gandrīz pusgadsimtu Latvijas zemnieki bija spiesti strādāt kolhozos un padomju saimniecībās, kas viņiem bija sveši, daudz jo daudzi tā arī nepieņēma mākslīgi veidoto zemes apsaimniekošanas organizāciju, devās prom no laukiem un aizklīda pa malu malām. Šajos gados izaugušas divas jaunas paaudzes, līdz ar to likumotie zemes īpašnieku skaitam tagad vajadzētu būt ap 800 tūkstošiem, jo būtu pastāvējis Latvijā 1937. gada izdotais Civillikums.

Par LLS dzirdētas dažādas atsauksmes gan no preses slēpām, gan arī uz vieniņu pagastos, tomēr mēs nezaudējam entuziasmu, veidojam jaunas nodaļas, tādejādi nostiprinot savas partijas pamatus. Pašlaik Preiļu rajonā ir piecas pagastu nodaļas, pēdējā laikā tadas kļāt nākušas Rožkalnu un Rožupes pagastos. Izpratni, atbalstu un sadarbību meklējam pie tuvākajiem domubiedriem — pagastu zemnieku biedrībās, brīvprātīgajos sabiedriskajos un saimnieciskajos formējumos.

Pašlaik Latvijā, kā saka, pat ar «neapbruņotu aci» var pamanīt divas tendences zemniecības attīstībā. Pirmā — nacionāli romantiskā, kuru aizstāv daļa bijušo zemes īpašnieku vai viņu mantinieku, kuri pašlaik dzīvo pilsētās, bet gribētu tapat iedzīvoties laukos, lai arī nereti tiem visai nepilnīgs priekšstats par darbu laukos. Otrā — mežonīgā tirgus

tendence, kuru aizstāv tie, kas jau daudz maz veiksmīgi iesākuši patstāvīgu saimniekošanu un daudz nedomā par kaimiņiem. Taču nevienam no šiem virzieniem nav spožu perspektīvu, jāmeklē kāds cits — zelta vidusceļš. Šajā virzienā daudz laba ne tikai LLS programmas dokumentos, bet arī LLS un LZF programmās, tālād istais variants varētu būt visu šo dokumentu sintēze. Latvijas Zemnieku savienība te varētu būt kooperācijas un taisnīgas privatizācijas katalizators, praktiski tas būtu tā — pagastu zemnieku biedrību politisko interešu paudēja.

Sacīmu, kā zināms, vēlēš politiskas partijas pēc savām listēm, mēs gribam, lai vairāk godīgu vīru un sievu būtu LLS un drošāk gan parlamentā, gan rajonos un pagastos viņi paustu tieši zemnieku gribu. Arī tas, koda nākotnē būs dzīve zemnieku bērniem, lielā mērā atkarīgs no vecāku godaprāta, no tā, vai pagastā būs LLS nodaļa un cik aktīvi tās biedri piedalīsies pārvaldes struktūrās.

Joprojām vietā un laikā ir LLS dibinātāja un kādreizējā vadītāja Kārļa Ulmaņa vārds: «Ir ļoti viegli atrast kļūdas un trūkumus, pateikt, ka tā nevajadzētu noties, bet gan citādi. Tas viss ir tvaiki un māpi — liela lieta ir celties, iet un izdarīt.»

Antons Rancāns

TUMSU KLIEDĒ LIELĀS DIENAS

Lieldienas... Lielās dienas. Pats vārds jau izpauž būtību — dienu kļuvusi lielāka par nakti. Bet pavasara gaitā tā gūst aktīvu pārspēku pār tumsu. Līdz ar to šis laiks arī izsaka Lieldienu jēgu. Tas ir Kristus ceļa laiks — Pestītāja augšāmcelšanās laiks. Kristus ir starp mums. Dievs Tēvs — tas, kas pār mums. Dievs Svētais gars — kas runā ar mums. Nav pretināvu starp tautas senajām tradīcijām un reliģiskām ieražām, bet pastāv cieša to saplūsmē. Gaidot svētkus, esam centušies ielūkoties vērtīgāk šai lietu sakarībā, lai izprastu vispārējā dabas gara runāšanu ar mums, kam katrā mājoklī ir citāda ienākšana.

Lieldienās, bet visbiežāk jau nedēļu priekš svētkiem, esam cēlušies pašu un sev tuvo cilvēku možūmu ar visparastāko pūpoliņu. Pasaulē tautas šim nolūkam izvēlējušās daudz un dažādus pavasara vēstnešus. Latvijā allaž ir nemts rokā pūpolu zars. Ar to, cits citu pērdumi, novēlam veselību, veiksmi, pārticību. Par «nōpēršanu», protams, solot krāsotas olas un garšīgus Lieldienu plāceņus.

Visos gadskārtu ieražu svētkos mums saglabājusās tradīcijas gatavot ēdienus, kas pēc savas formas ir iespējami apaļāki. Apaļš saistais ar pilnību, sauli, auglību. Pirāgi — laba rota svētku galdam. Taču īsts pilnības, veiksmes, auglības un dabas atmodas simbols Lieldienās ir ola, kas vislabāk simbolizē jaunās dzīvības dīgli. Bet šūpoles, pēc tautas ticējumiem, palīdz saulei kāpties augstāk un augstāk virs mūsu zemītes — dāsnāk sildīt tīrumus un vairot to auglību.

Ar Lieldienām dažos Latvijas novados aizsākas arī rotāšanas prieks, un dziesmu skan līdz pat Jāņiem — ziedonu kulminācijai. Gan Lieldienu, gan Jāņu ritā mēs gribam redzēt sauli rotājamiem, staigājam pa zemes virsu. Vislabāk to var sasniegt šūpoties. Un kur nu vēl dāvanu došanas un saņemšanas prieks!

Par šūpošanu meita dāvina puisim cimdu pāri vai piedāvā krāšņi izrotātas olas. Olas gan dāvinām, gan mainām, gan ejam «kautes». Kurš viņnē vairāk oļu, tam būs kuplāks ganāmpulks un govīs vairāk dos pienu. Bet ja nozagsi oļu — tevi piemeklēs dažādas likstas.

Izsenis esam apjaušī ar ādenu dzīvinošo spēku. Lieldienu ritā steigušies pie straucha vai upītes, kur saule uzlēkdama vispirms ielūkojusies dzelmē un apveltījusi to ar milzīgu enerģiju, dzīvinošu un dziedinošu spēku.

Šī gada Lieldienas, kas svinamus 19. aprīlī, ir pirmās pēc neatkarības atgūšanas un veic mūs uz dvēseles harmoniju, iekšēju sakoptību. Būsim viens otram mīlestību parādā un neko vairāk! Kristus ir mīlestība, kas vienmēr ir ar mums.

Benedikta MEŽALE,
folkloriste

Šodien — Tīrā ceturtdiena

Šonedēļ mēs dzīvojam Klusajā nedēļā, kas ir Gaveņa izskaņa un kulminācija, kad spēkā ne vien treknu un galas ēdienu aizliegums, bet arī aizliegums baudīt vispār jēlkādus priekus. Utad askēzei vēltis laiks. Vai šādus, vai tādus askēzes paveidus pazīst visas ticības un tautas.

Klusās nedēļas pirmā diena bija jau aizvadītā Pūpolnīca. Bet Klusās nedēļas ceturtdiena — Ceturga. Citi šīs dienas nosaukumi: Lielā, Zaļā jeb Tīrā ceturtdiena, vienlaik tā bija arī viena no Vēja dienām. (Vēja dienas bija jāsvēti, lai vējš nenodarītu postu ēkām un sēliem.) Šodien nedrīkst ne cirst, ne lauzt kokus, jo tad tiem tek asinis. Bet apkārt staigā laumas un no tām jāuzmanās. Tās meitas un puisi, kas šorīt nepastiecas mazgāties tādā sirautā, kas tiek pret Sauli, lai viņiem visu gadu necirktu veselības skaistuma un laimes. Līdz vakaram vēl var pāspēt visu vērst par labu. Slava atnāks, ja šodien līdz pēdējam kaktiņam būs uzspodrināta māja un sakopta sēta, kā to nākas darīt Tīrajā ceturtdienā.

Rīt — Lielā piektdiena. (Piekta, Lielpiektdiena.) Arī tā bija viena no Vēja dienām, tātad — viena no Nelaimes dienām. Šai dienā pārlietu aktīvi esot burvji un raganas, tāpēc Piekta negāja ciemos, lai pa to laiku pašu mājās neielistu nevēlami viesi. Bērni, kas iris Piekta pēc kārtas zīduši mātes krūti, izaugot par burvjiem, bet tie, kas dzimuši pusnaktī no Ceturgas uz Piekta, spējot redzēt mirušo dvēseli. Ja kāds divi Piekta no vietas vijis pātāgu un pabēdzis vietējā Piekta, tad ar šādu pātāgu no mājas varot izdzīt visādus mūdzus. Un vēl: bise katrā ziņā Piekta esot jāizšauj tukšā.

Piekta ritā saimniekam jau pirms saules jāapstaigā savī tūrumi un drava, lai tūrumos būtu laba raža un bitēm labs medus gads. Piektrītā saimniecēm jāiet pie govīm, jādzirda tās ar dziru, kas iegūta, novārot pupas, tad būšot daudz piena. Par svērtu uzskatīs Piekta dienvārdu laiks, ja tā brīdī, kad Baznīca zvana, pūš Dienvidis, būšot jauka vasara.

Piekta seko Lielā jeb Klusā sestdiena. Ar to saistītie ticējumi pa lielai tiesai tādi paši, kādi ir Ceturgai un Piekta.

V. Ancītis «Senču kalendārs».

Svētkiem tuvojoties, liekas, it kā atkal būtu jānoliecas nodzerties pie lauku upītes, kura mirdzēja nāca ārā no tumša eglu meža, mezdama savus zeltainos vilņu lokus gar zaļu ziedošu plāvas malu. Ar krūtim atspiedies pret krasta velēnu, es lūpām tvēru mirdzošo straumi, kas mani apdvesa ar valgu vēsumu. Man nebija līdzī sava dzeramā trauka. Es dzēru tāpat kā putns, jērs vai arājs no tuvā lauka. No tā laika man palikusi atmiņā laimīgā sajūta, ka esmu pievienojies lielai saimci. Ir brīži, kad mēs noliekam pie maļas savu glāzi un noliecamies pie lielās kopējās straumes, lai iegūtu vairāk kā ikdienišķo veldzi. Tāds brīdis ir pienācis arī tagad, kad Lielajā Piektdienā tūkstošiem dievlūdēju pulcēsies dievnamos, lai līdz ar Kristus ciešanām pieminētu savas tautas ciešanas.

Ikkatram ir jānostaigā savs ciešanu ceļš. Ātri paiet laimes brīži. Prieka stundas pazūd atmiņā kā saulaina migla. Ilgāk dvēsele glabā savas sāpes, it kā viņas būtu dzīves dziļākā vērtība. Kā gliemežnīca, kura tīn savu spožumu ap gruzi, kas to nemitīgi grauž, radīdama brīnišķīgu pērli, dvēsele neatdod savu sāpju graudu. Tā vērpj ap viņu savu mirdzumu un dzīvo no tā. Ciešanas apskaidro dvēseli.

Oskars Vailds saka, ka ciešanās ir gars. Mēs varam sacīt, ka ciešanas modina garu. Tas rāda ceļu uz apskaidrību, uz atdzimšanu. Bez Lielās Piektdienas nebūtu Lieldienu rīta, kad jaunā pavasara spožumā mirdz kalni un lejas un sirds ir atmodusies visam labam.

Apskaidrotas dzīves paraugu mums rāda tie, kas cietuši un cīnījušies citu labā.

Lielā Piektdienā pieminam visus, kas varonīgi nostaigājuši savu sāpju ceļu. Pieminam latvju strēlniekus un brīvības cīnītājus, kas nolikuši savas galvas uz dzimtenes ežām, visus, kas cietuši tautas labā.

Ir vēl citas debesis, kas izklāj pār mums savu spožumu. Tur atmirdz viss, kas Latvijai nesavtīgi ziedots.

Pie straumes noliekties gribas šais klusās pārdomu dienās, pie straumes, kas plūst no tautas dvēseles dziļumiem.

Piekta no senlaikiem ir bijusi latvju sētā liela svētdiena. Istabās valdīja svinīgs klusums. Mātes sūtīja bērņus gulēt, lai tie netaisītu troksni. Tā bija klusākā diena gadā. Mājā tad nedzirdēja ne joku, ne jautru valodu. Likās, ka tikai ar elpu mēs drikstētu pieskarties lielam sāpju klusumam. Tad necilāja nekāda darba, nekurināja arī uguni pavardā un nevārīja

SĀPJU CEĻŠ

ēdiena. Nekas nedrīkstēja traucēt šīs dienas nopietnību.

Latvju tauta nepazīna filozofijas, bet viņa bija gājusi grūtā dzīves skolā. Tā noliecas pār sāpju upi. Viņa pazina ciešanu vērtību.

Ciešanas stiprina garu.

Mums jābūt pacietīgiem ciešanās. Sēdīdām man stāv prātā «Tūkstoš un vienas nakts» pasaka par gurdo Abu—Šabēri. Viņa sievu aizved laupītāji, viņu pašu aizved tuksnesī un iemēt dziļā, tukšā akā. Bet nekad tas nepadodas izmisumam. Vislielākajās bēdās viņš sev saka: Pacieties, pacieties! — līdz viņam beidzot atgriežas dzīves saule. To velk no akas ārā un ceļ par ķēniņu!

Mums jābūt stipriem! Ciešanas pārbauda mūsu spēkus. Vislielākie spēki slēpjas mūsu dvēselē. Par stipriem dažreiz izrādās tie, kurus esam redzējuši no ārienes nespēcīgus un vārgus.

Bet ciešanas jau nav mūsu mērķis. Dzīvē tumšā ciešanu rūda ir sajaukta ar prieku kā ar mirdzošiem zelta graudiem. Mūsu uzdevums ir pacietīgi dienu no dienas skaldīt un sijāt šo rūdu, lai savāktu prieka zeltu. Mēs visi gribam iet preti savam Lieldienu rītam. Arī Kristus atvairā ciešanas. Smagu nojautu dzīts, viņš iet pa Getzemanes dāru. Cik skaista būtu dzīve, ja nebūtu ciešanu!

«Tēvs, ja tas var būt, tad lai šis biķeris iet man garām...»

Viņš uzņemas savu sāpju ceļu tikai augstākas cilvēcīgas idejas labā. Tas sacelas pret Vecās derības nežēlību, sludina mī-

lestību un piedošanu. Viņš uzņemas ciešanas, lai vairotu pasaulē prieku.

Citāda ir mūsdienu aina. Liekas, it kā cilvēcē būtu pamodusies slimīga ciešanu kāre. Kad paskatāmies, kā pēc divdesmit gadiem atkal viena otrai preļi ir nostādītas miljonu armijas, tad liekas, ka ir radīta milzīga ciešanu mašīna, kura ražos vaidus un asaras. Jo vecāka kļūst cilvēce, jo vairāk tā vairo savas ciešanas. Varbūt tas ir tāpēc, ka viņa atkāpusies no jaukā Kristus mācības, kura sludina mīlestību un piedošanu.

Bet lai cik stiprs būtu ledus, pavasaris cērt viņā pirmās plaisas. Pret sauli snieg maigs un mirdzošs sniedzīns, un pirmie pūpoli stāsta, ka ir tuvu lielā atmoda...

Kārlis Skalbe
1945. g.

Augstu šūpoties un zemu krist!

Klāt pavasaris un Lielā diena. Tagad diena izaukušī garāka par nakti, gaismas loks paplašinājies, un tas dod iespēju vairāk paveikt. Un tā — par darbiem un darbīņiem, kuri namamātem jāveic, gatavojoties un sagaidot Lieldienas.

Telpu rotāšana.

Svētkus gaidot vienmēr tirām un pošām māju. Lieldienu noskaņai var gatavot puzurus, kurus var rotāt ar putnu spalvām, krāsotām oļu čaumalām, krāsainiem dziņiem. Telpu rotāsim arī ar plaucētiem zariem un noteikti arī ar pūpoliem. Izmantotot pūpolus un plaucētus zarus, var veidot saulītes, zarus nostiprinot nevārīta kartupeļi, saulīti var rotāt ar krāsainām lentītēm.

Olu krāsošana.

Ūdenim, kurā vārā olas, jāpievieno sāls, lai tās nokrāsotos košākas. Visparastākais krāsošanas veids ir sīpolu mizās. Tas dod tumši dzeltenu nokrāsu, tumšāku tōni var iegūt, novārījumam pievienojot kafijas biezumus. Alksņu mizās vai pumpuros krāsotās olas ir brūni iesarkanā. Kumelišu novārījums dod maigi dzeltenu tōni. Rudzu zelmenis — koši zaļu. Bērzu lapu, sūnu novārījums dod dzeltenī zaļu krāsu. Pievienojot ūdenim melleņu ievārījumu, iegūst olas zilganpelēkā tōnī. Un vēl oļu var samitrināt siltā ūdenī, bet pēc tam apvārlīt putraiņos un ielīt auduma gabaliņā, pēc tam likt kādā no novārījumiem. Tāpat rīkojas arī, pieliekot olai pūpoliņus, lapiņas, rudzu asnus, sūnas, sīpolu mizās, vai arī no papīra izgrieztais figurīns. Olas var slīngri pārsiet ar diegu dažādos virzienos. Vienmērīgi nokrāsotas olas var izrotāt, ar asu priekšmetu ieskrāpējot čaumalā dažādas rakstus. Sausai olai pirms vārīšanas ar vaska vai sveces gabaliņu var uzrakstīt arī jūsu ģimenes locekļu vārdus vai uzzīmēt kādu rakstu un pēc tam likt krāsot. Lai olas spīdētu, pēc vārīšanas tās notrin ar speķa gabaliņu vai sviestu. Bet,

lai raksts un krāsa izskatītos spilgtāks, pēc vārīšanas, kad tās liek aukstā ūdenī, nosien auduma gabaliņu, to izdara tikai tad, kad olas atdzisušas.

NAMAMĀTE

Lieldienu galds.

Lieldienās svarīgākā maltīte ir brokastis, tāpēc galds kļūstams ar sevišķu rūpību. Iederas dzeltens vai gaiši zaļš galdauts. Goda vieta uz galdā — krāsotajām olām, ko var sakārtot mala šķīvī vai pītā grozā, var kārtot arī traukā, kurā sazaļojis iepriekš iesētais rudzu zelmenis. Galdā liek edienus, kuriem ir apaļa forma, jo šajā dienā viss ir saistīts ar sauli. Var likt sviestu, ceptu vai žāvētu šķiņķi, sieru, zivis, galertu, dažādas ievārījumus, biežpiena cepumus.

Bet pirms sākt brokastu, saimnieks vai saimniece sadala oļu tik gabaliņos, cik cilvēki sēd pie galdā un šo gabaliņu apēd vispirms. Bet pats galvenais, lai pie Lieldienu galdā visi būtu kopā.

Šūpoļu kāršana un šūpošanās.

Lieldienu šūpošanas min sakarā ar sauli, kas arī Lieldienu ritā šūpoties. Ar šūpošanas centās veicināt auglības spēku — jo augstāk šūposies, jo labāka būs raža, labāk barosies lopī. Šūpoles kāra augstā kalnā, lai tās būtu redzamas no tālienes, tās arī izgredzoja. Vairījās kārt ūdens malā, arī aramzemē šūpoles nekāra. Vispirms izšūpoja saimnieku un saimniece. Par to samaksāja, dāvājot cimdu pāri, olas, cienājot ar alu un plāceņiem. Meitas nēnāca pie šūpolēm tukšām rokām, līdz ņēma olas, prievītes, ko dāvināt pušķiem par šūpoļu kāršanu un šūpošanu. Šūpoles nedrīkstēja apturēt, tām vajadzēja apstāties pašām. Pēc Lieldienām šūpoles izjauca, lai raganām nebūtu kur šūpoties.

Rotaļas.

Viena no tām ir «Vistīpu ķeršana». Vienam aizsien acis un tas nu prasa: «Kur tu mani vedīsi?» — «Uz cūkkūtiņu putru ēst», «Vai karote ir?» — «Meklē pats!». Tad visi sāk bēgt un ķerājs lūko kādu sagūstīt. Vēl spēle arī sietiņa dzišanu. Rotaļas iesācējs ņēm lakatu, sagriež to grīstēm un citus dzenādams lūko kādam iesist. No pulka kāds jautā: «Ko tu dzen?» — «Sietiņas dzenu» — «Cik augstu sietiņš?» — «Deviņas jūdzes». Tiklīdz to izsaka, visiem jābēg. Kam dzinējs iesī, tam jāiet viņa vietā. Un kur nu vēl spēle par snīpi, kurš sēd ezerā un dēj olas, galvenais, izkaulēt to skaistāko oļu. Starp citu, olas, kuras piedalījušās rotaļās, nevajag nest mājās, bet gan apēst.

Ticējumi un zīlēšana.

Ja meita Lielajā dienā deva puisim divas olas, tas nozīmēja — tu man nepatīc, ja trīs, — diezin kas no tevis nav, bet es padomāšu, ja četras, — patīkt nepatīc, bet tu esi bagāts, tāpēc es tev piederēšu, ja piecas — jau sen uz tevi gaidu, nāc, ņēm! Lai nodrošinātu sev veiksmi, Lieldienu ritā pār šūpoļu koku jāmet trīs olas tā, lai nesasīstos.

Tam, kurš Lieldienu ritā visilgāk gulējis, liek ripināt oļu ar degunu no istabas sliekšņa līdz galdam.

Ja Lieldienās list — būs ražīga vasara. Govis dos daudz piena un aitām būs gara vilna.

Bet vislabākos panākumus Lielās dienas sagaidīšanā gūs tās ģimenes, kur mazie palīdzēs lielajiem un lielie neuzskatīs, ka mazie tikai maisās pa kājām.

Skaistas olas, liganas šūpoles un skaņu rotāšanu Lieldienās! Un vēl Skolēnu jaunrades centrs aicina lielus un mazus uz Lieldienu izstādi, varbūt kāda ideja noder ierosmei darboties.

Ilga Peiseniece,
Skolēnu jaunrades centra metodiķe

Vietējo mākslinieku pirmā izstāde

... Redz, kā tai dzīvī galās... Dzīvojam, dzīvojam ar kādu līdzās, zinādami, ka kaimiņš brīvos brīžos, kad citi avīzes pulasa vai sapīpo, kaut ko kluslēm mālē, griež un urbina... Bet — kas tad mums, jo, kā jau zināms, katrs kā griež, tā atpūšas. Bet dažam šī atpūta un brīvo brīžu aizpildīšana jau par visa mūža sirdslietu kļuvusi. Pamazām, palēnām, savu dabas un Dieva doto talantu izkopjot, mums tepat līdzās strādā mākslinieks. Bet mēs, tos, dižēnākos slavīnot, šo, uzmanības saulītē neiecelto, pat nepamānām...

12. aprīlī Preiļu kultūras namā pirmo reizi savus darbus plašākai publikai apskatei izstādīja Konstantīns Kozuļ—Kaža un Voldemārs Mukāns.

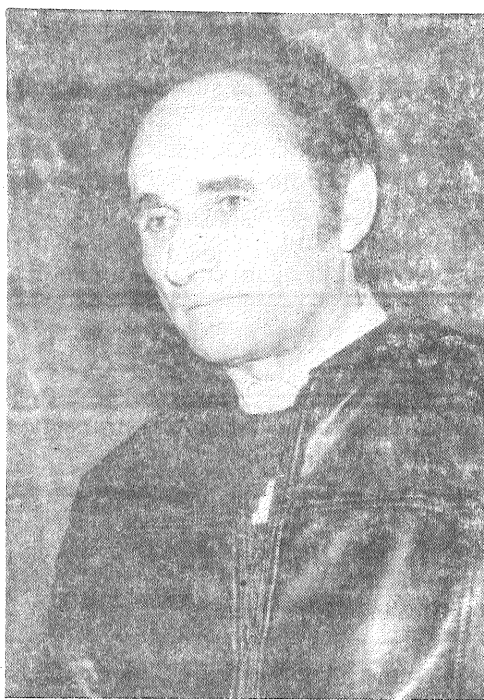
Konstantīns Kozuļ—Kaža gleznošanā roku izmēģināt sāka jau skolas laikā — 1937. gadā. Un tā — līdz šai baltai dienai viņa gleznās top dzimtā novada laudis un ainavas. Lai arī spēka gadi atdoti sakarnieka profesijai, jo, kā pats izteicās, bija taču jādromā ne par mākslu, bet par ģimenes uzturēšanu, krāsu mīlestība no puikas gadiem līdz pat šodienai nav pārgājusi. Ģimene — bērni un paša kundze — labi novērtējuši šo viņa aizraušanos un sakot, ka darbi, salīdzinot ar pirmajiem, iznākot arvien labāki. Daudz tie ir dāvināti radiem un draugiem, taču ir arī sava — mājas kolekcija. Un tajā vēl tagad aplūkojama viena bīde no pašiem pirmajiem gleznojumiem.

Daļu Konstantīna Kozuļ—Kažas gleznu jūs varat aplūkot, iegriežoties kultūras nama pirmā stāva zālītē. Bet citus darbus, šo izstādi atklājot, kultūras darbiniecēs izteica cerību redzēt vēl nākošajās izstādēs. Tādas taču būs!

Voldemāra Mukāna dzīvī bijis daudz aizraušanos — fotografēšana, stikla un koka apstrāde, gleznošana. Šai izstādē izvietoti koka darbi — gan grieztli, gan grebti, gan citās tehnikās veidoti.

Vīrsnieka darbs ar bardzību, ar stingrību saistīts, varbūt tāpēc, pa plašo pasauli dienestu pildot, brīvos brīžos tā gribējis kaut kur sirdi ielīkt? Dienesta laiks pagājis, un nu Voldemārs Mukāns vēt vairāk laika var veltīt tam, uz ko pirksti niez un prāns nesas. Un šķiet, ka šobrīd jau ir sasniegta tā meistariības pakāpe, kad brīvo brīžu aizraušanos var droši nosaukt par mākslu.

Un ziniet, man gribētos, lai, šīs rindas izlasījuši, kultūras namā iegriežtos vīriešu cilvēki, kuri parasti uz izstādēm un citiem daiļo mākslu pasākumiem ļauj aiziet savām kundzēm. Šorciz tiesī vīriem derētu

uzmest aci uz to, kas top, ja ir talants un nav slinkums. Bet Voldemārs Mukāns pilnā nopietnībā teica, ka talants esot katrā cilvēkā, vajagot tikai vēlēšanos kaut ko darīt un gribasspēku. Un esmu pārliecināta, ka viņam taisnība.

Silvija JOKSTE

Attēlos: izstādes «vaininieki» Voldemārs Mukāns (augšējais attēls) un Konstantīns Kozuļ—Kaža.

Jāna SILICKA foto

Grāmatas maksās dārgāk

Dzīves dārdzība ievērojami sašaurina arī grāmatu draugu — aktīvo lasītāju un pircēju un pulku. Un tomēr ir izveidotas daudz un dažādas izdevējiedrības. Bet zaudē grāmatas kvalitāte. Atļiek tomēr piecēties par cilvēkiem, kas, ietaupot līdzekļus, vēl var un grib pirkt grāmatu — neaizstājamo garīgās vērtības avotu. Japricējas, ka grāmatu izdošanas konkurencē spēj noturēties valsts izdevniecības «Sprīdītis», «Liesma», «Zvaigzne», «Avots».

Katru mēnesi, tikoties ar šo izdevniecību darbiniekiem, saņemam informāciju par grāmatu cenām. Redzam, ka grāmatas iznāk mazāk, bet to cenas pieaug. Parakstītāji jau būs ievērojuši,

ka Ojāra Vociņa Kopolo rakstu 4. un 5. sējuma cena jau iesniegusies otrajā desmitā, bet «Ģimenes enciklopēdijas» 3. sējums maksā aptuveni 80 rubļu.

Īpaši dārgas bus maksts grāmatas. Mustu grāmatnīcas vēl samērā lētā var nopirkt grāmatas dāvanām — «Grafika», «Rudolfs Pīniss», «Zeme atceras» un citas. Bet tiem lasītājiem, kas ar Grāmatu draugu biedrības abonementu vēlas saņemt A. Dimā Kopolo rakstus, steidzami jācemas 38 rubļi par otro sējumu.

B. Ludženika, Preiļu GTVU direktore

Preiļu SĒUA iepērk

cūkgaļu, ķiplokus, sojas pupiņas, zirņus, ķirbjus, skābētus un marinētus gurķus, dzērvenes, medu, magones.

Telefons 23137.

NOVADNIEKS

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1. Iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Reģistrācijas apliecība Nr. 0091. Iespiests valsts izdevniecībā «Daugavpils (tipogrāfija)» Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viens iespiedloksne. Pas 572 Metiens 9464 eksemplāri (latviešu izdevumam 7075, krievu — 2389). Sludinājumus pieņem redakcijas grāmatvedībā katru dienu, izņemot sestdienas un svētdienas, no plkst. 10.00 līdz 12.00 un no plkst. 14.00 līdz 17.00. Tālr. 22305. Pasūtījuma indekss 68169.

Galvenais redaktors Pēteris Pīzelis

TELEVĪZIJAS PROGRAMMA

SESTDIENA, 18. APRĪLIS

Latvijas TV I
8.45 Kristīgā pasaule. 9.00 Rīta stunda. 10.00 Kārumnieks. 10.15 Sveiks. 10.25 Ē. Kestners. Punktiņa un Anions. Rīgas pils skolēnu Tautas teātra izrāde. 11.50 Marija Grube. 2. sērija. 13.15 Koncerts. 13.55 Globuss. 14.20 Mācīsimies svešvalodas! 15.00 Koncerts. 15.40 Pasaka, pasaciņa... 17.40 Ak, pavasar, ak, pavasar... Koncerts. 18.40 Latvijas baptistu draudžu savienības biskapa Jāņa Eisāna Lieldienu apsveikums. 18.45 Koncerts. 19.05 Spēlmaņu ciltis. K. Veics. 19.50 Ekrāna jaunumi. 20.00 Miedzīnš nāk... 20.30 Panorāma. 21.00 Sports. 21.05 Savai zemītei. 21.50 Mīš Latvija'92. 22.10 Katru sestdienu Tonis. 22.25 Divi. 23.05 Pareizticīgo baznīca Rīgas un Latvijas biskapa Aleksandra Lieldienu apsveikums. 23.10 Trīs dienas. ASV mākslas filma.

Ostankinas TV

14.00 Ziņas. 14.25 Sarkanā impērija. Dok.filma. 15.20 Koncerts. 15.35 TV isfilma. 17.50 Biūte Maija. 18.15 Bet ja nu viņi tomēr aizies? Itālijas mākslas filma. 1. sērija. 19.45 Labu nakti, mazuli! 20.00 Ziņas. 20.40 Bet ja nu viņi tomēr aizies? 2. sērija. 22.20 Eiropa plus. 23.40 Limpopo. 0.10 Gangsteriem ir citi likumi. Mākslas filma. Deriks.

Krievijas TV

7.00 Vēstis. 7.20 Avoti. 8.00 Basketbola apskats. NBA. 8.35 Neiznīnātais visums. 9.30 Ja jums vairāk nekā... 10.00 Plus vienpadsmit. 12.05 V. Pozners un F. Donahjū. 13.00 Vēstis. 13.20 Mākslinieks K. Hudjakovs. 13.50 Pilgrims. 14.45 Menahema Beilisa garā nakts. Filma. Dokumentāli panorāma. 16.00 Futbols. 17.50 Mult.filma. 18.00 Krievijas parlamenta vēstnesis. 18.15 Kultūras jaunumi. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Teiksmas par drosmīgo Hočbaru. Mākslas filma. 21.00 Kriminālnāvis Pilnīgi sūpēti. 22.00 Vēstis. 22.25 Programma A. 22.55 Pastules meistarsacīkstes sporta vingrošanā.

Latgales TV

16.10 Latgales ziņas (krievu val.). 16.30 Sludinājumi. reklāma. 16.40 Latgales ziņas. 17.00 Lieldienu telemaratons Glābiet bērnus. Reklāma. 17.20 Garīguma pamati.

SVĒTDIENA, 19. APRĪLIS

Latvijas TV I
9.00 Lieldienu koncerts. 9.35 Es ticu... 10.05 Programma nedzirdīgajiem. 10.25 Marija Grube. 3. sērija. 1. daļa. 11.25 Pāvesta Jāņa Pāvila II Lieldienu mīse, vēlījums un svētība. 13.40 Kur esi, mans Marta Zaki? Pilsētas zena sapnis Lieldienās. 13.55 Mājupeceļš. Ciemos pie Uktino ģimenes Mārupē. 14.10 Latvijas ev. luteriskais Baznīcas arhibiskapa Kārļa Gailiša Lieldienu apsveikums. 14.15 Lieldienu dievkalpojums Rīgas Domā. 15.45 Abpus šimbrīvam. 16.15 Skabargas Desas. 17.00 Organizācijas Glābiet bērnus! un TV sarīkojums Zākasalā 20.00 Miedzīnš nāk... 20.30 Panorāma. 21.15 Sports. 21.25 TV klubā Pie Vecā ratīna. 22.15 Pjetro Maskanji. Zemnieka gods. Opera Lieldienās.

Ostankinas TV

8.15 Rīta agrumā. 8.55 Viss iespējams. 9.25 Rīta zvaigzne. 10.15 Zem «Pi» zīmes. 11.05 Pēc starpbrīža... 12.00 Izvēlas jaunā paaudze. 12.50 Ragātie arī raud. 14.20 Dialogs tiešajā pārraidē. 15.00 Rampas viņā pusē. 15.20 Celotāju klubs. 16.10 Panorāma. 16.55 V. Disnejs piedāvā... 17.45 Zīnas. 18.00 TV locis. 18.10 Kas ir ar mums? 18.30 Ceļā uz Parnasu. 1. kārtā. 21.00 Nedēļas notikumu apskats. 21.45 Kinopanorāma. 23.00 Ziņas.

Krievijas TV

7.00 Vēstis. 7.20 Mult.filma. 7.30 Lotoss. Pavasara svētki Indijā. 7.55 Detektīvu zeme. 8.25 Amerikāņu futbols. 8.55 Gribat - ticēt... 9.25 Retro. Maija Kristāfinska. 10.05 Grāmatu grāmata. Mult.filma. 9. sērija. 10.30 Re, kur viņi... 11.00 Kārjera. 12.30 Krievu stāsts. 13.00 Vēstis. 13.20 Svētais un mūžīgais. 13.45 Nezināmā Krievija. 14.55 Ne tikai par kino. 15.55 Dzīvnieku pasaulē. 16.55 TV preciniece. 17.00 Pasaules meistarsacīkstes basketbolā NBA profesionāļu komandām. 18.00 Patiesības mirklis. Uz A. Karaulova jaunajiem atbild N. Ričkovs. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Megļa. Mākslas filma. 7. filma. 20.00 Roka kafējma. 20.30 Iemēģinies pēc paša grības. Mākslas filma. 22.00 Vēstis. 22.20 Ar skatu pret Krieviju. 22.35 Sporta karusselis. 22.45 Pasaules meistarsacīkstes sporta vingrošanā.

Latgales TV

14.00 Latgales TV Lieldienu telemaratons.

Rēzekne Latgales Austrumu birža

KUNGI!

Jums izdevīgāk strādāt piektdienās un sestdienās? Latgales Austrumu birža priekš jums! Paziņojam: atklātie tirgi notiek katru nedēļu piektdien un vienu reizi divas nedēļas sestdien no plkst. 13.00.

- Turpinās brokeru vietu pārdošana.
- Birža līdžojas ar preču un izejvielu resursiem, pārtikas produktiem, nekustamo īpašumu, tautas patēriņa precēm, ražošanas iekārtām un telpām, komunālo īpašuma objektiem, veic fondu operācijas ar veltspāriem un kredītresursiem.
- Jebkuras preces, jebkura jums izdevīga samaksa!

ADRESE: Latvija, Rēzeknē, Darzu ielā 7a, tel. 25596, fakss 24036.

Latgales Austrumu birža jūs gaida!

17. aprīlī plkst. 17.00 Līvānu kultūras namā notiks garāžu kooperatīva «Grīva» sapulce.

Pārdod

tahtu. Telefons 56693; * * * traktoros T-74, T-40-AM. Telefons 18151; * * * teļu. Tālrūnis 21442 pēc 20.00; * * * ZAZ-968 M. Telefons 42330 pēc plkst.18.00; * * * govi. Tālrūnis 22164 pēc 17.00; * * * universālo lopbarības sagatavošanas mašīnu MKU-T-3. Tālrūnis 22831; * * * steidzīgi traktoru T-40. Tālrūnis 15482.

Maina

trīsritabu dzīvokli Preiļos pret māju Preiļos vai tuvumā. Ir garaža, vasarnīca. Tālrūnis 21024; * * * labiekārtotu trīsritabu dzīvokli Jēkabpilī pret līdzvērtīgu Preiļos. Zvanīt Preiļi 21964; * * * elektriskās dzirnavas pret sienā vālotāju GP-4 vai VRN-4.2. Ir varianti. Tālrūnis Rēzeknē 63438.

Aizbrīda saulīte aiz melniem debesiem, Apdzisa guntiņa uz nama pavarda. Izsakām dziļu līdzjūtību Jāzepam Vilcānam, no MĀTES uz mūžu atvadoties. P.s. «Nākotne» 1. iecirkņa mehanizatori

Nogrīma saule, apdzisa zvaigznes, Norīma vēji, apklusā sirds. E. Plaudis Skumju brīdī esam kopā ar Broņislavu Litaunieku, MĀTI smiltājā pavadot. Bijušie darba biedri

Elektroenerģijas patērētāju zināšanai. LR valdība ar šī gada 15. aprīlī ir noteikusi jaunus elektroenerģijas tarifus.

Sakarā ar to ieviešanu nepieciešams:

1) Uzņēmumiem, organizācijām un citiem līdz 22. aprīlim rakstiski paziņot skaitītāju rādītājus energokontroles nodaļām un iecirkņiem. Neziņošanas gadījumā rēķinus uzrakstīsīm pēc jaunā tarifa no iepriekšējiem skaitītāju rādītājumiem.

2) Iedzīvotājiem, kam ir atsevišķas norēķinu grāmatīņas, jāatzīmē skaitītāju rādītājs uz šī gada 15. aprīli un tas jāapmaksā līdz 24. aprīlim. Apmaksas termiņa neievērošanas gadījumā, būs jāapmaksā par visu iepriekš izlietoto elektroenerģiju pēc jaunā tarifa.

3) Iedzīvotāji, kuri par izlietoto elektroenerģiju maksā kopā ar dzīvokļu īri, skaitītāju rādītājumus var neziņot, jo pirms trim mēnešiem ir fiksēts skaitītāju stāvoklis, jauno skaitītāju stāvokli aprēķināsim pēc vidējās maksas šo triju mēnešu laikā. Ja šajos mēnešos krasi mainījies patēriņš, rakstiski varat paziņot sava skaitītāja rādītājumu līdz šī gada 22. aprīlim.

Energokontrole